

The Impact of Parents' Life Satisfaction on the Social Vitality of Adolescents Aged 15–17 in Tehran, with Controlled Parent–Child Interaction¹

Afsane Kamali² 

Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran

Mahsa Larijani 

Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran

Faezeh Goudarzi

Master's Graduate in Sociology, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran

Received: 5 August 2025 Revised: 4 October 2025 Accepted: 11 January 2026

Abstract

Social vitality is considered one of the key indicators of adolescents' social development, and the family environment can influence the formation of this indicator. This study aims to explore the effect of parents' life satisfaction on the level of social vitality among their children. The statistical population of this correlational study consists of all second-grade high school students (female and male) in Tehran who were enrolled in the 2024-2025 academic year. The sample size comprised 253 students (male and female) in upper secondary education (tenth, eleventh, and twelfth grades), selected as follows: 76 students from District 1, 63 students from District 8, and 113 students from District 18. The sampling method was conducted using a multi-stage cluster sampling approach. Data were analyzed using SPSS. To do so, inferential statistical indices, including factor analysis, correlation coefficients, the *t* test, regression analysis,

1. This paper is extracted from the third author's Master's thesis submitted to Alzahra University, Tehran, Iran.

2. Corresponding author. Email: a.kamali@alzahra.ac.ir



©2024 The author(s). This is an open access article under the CC BY license:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

How to cite this article: Kamali, A. , Larijani, M. and Goudarzi, F. (2025). The Impact of Parents' Life Satisfaction on the Social Vitality of Adolescents Aged 15–17 in Tehran, with Controlled Parent–Child Interaction. Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences, 22(4), 167-193. Doi: 10.22067/social.2026.91765.1600

and path analysis, were employed. The results suggested that parents' life satisfaction has a positive and statistically significant relationship with adolescents' social vitality and its dimensions—i.e., joyfulness, health, self-esteem, and efficacy—at the 99% confidence interval. Path analysis in this study indicates that the two study factors, parents' life satisfaction and the adolescents' level of social vitality, are linked directly. In addition to the direct path, the compatibility factor also wields an indirect effect on adolescents' social vitality through satisfaction with friends and acquaintances. The findings demonstrate that background variables do not affect adolescents' social vitality, highlighting the importance of the family environment in nurturing children. It also suggests that such outcomes are not strongly associated with the adolescents' individual characteristics. Accordingly, it is recommended to include social and educational programs aimed at strengthening family relationships and improving the quality of life of both parents and adolescents.

Keywords: Sense of Vitality, Satisfaction, Social Vitality, Adolescents, Parents.

بررسی تأثیر رضایت از زندگی والدین بر نشاط اجتماعی فرزندان ۱۵ تا ۱۷ ساله شهر تهران با کنترل تعامل والدین و فرزندان^۱

افسانه کمالی  (استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران، نویسنده

مسئول)

a.kamali@alzahra.ac.ir

مهسا لاریجانی  (دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران)

m.larijani@alzahra.ac.ir

فائزه گودرزی (کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران)

faezehgoudarzi77@gmail.com

چکیده

نشاط اجتماعی یکی از شاخص‌های کلیدی رشد اجتماعی در نوجوانان به‌شمار می‌رود و محیط خانواده می‌تواند در شکل‌دهی به این شاخص تأثیر بگذارد. هدف از این پژوهش بررسی تأثیر رضایت از زندگی والدین بر میزان نشاط اجتماعی فرزندان بوده است. جامعه آماری در این پژوهش که در زمره تحقیقات همبستگی قرار دارد، عبارتند از کلیه دانش‌آموزان متوسطه دوم (دختر و پسر) شهر تهران که در سال تحصیلی ۱۴۰۳ مشغول به تحصیل بودند. حجم نمونه ۲۵۳ نفر از دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم (دهم، یازدهم و دوازدهم) بود که به‌ترتیب از منطقه ۱، ۷۶ نفر، منطقه ۸، ۶۳ نفر و منطقه ۱۸، ۱۱۳ نفر انتخاب شده‌اند. روش نمونه‌گیری، خوشه‌ای چندمرحله‌ای بوده است. برای سنجش داده‌ها از SPSS استفاده کردیم. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار استنباطی (تحلیل عاملی، ضرایب همبستگی، آزمون t، تحلیل رگرسیون و تحلیل مسیر) استفاده شد. نتایج نشان داد رضایت از زندگی والدین با نشاط اجتماعی فرزندان و ابعاد شادمانی، سلامتی، عزت نفس و کارآمدی آن رابطه‌ای مثبت در سطح معناداری ۹۹ درصد

۱. این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده سوم مقاله در دانشگاه الزهراء است.

نشریه علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، سال بیست و دوم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۴، شماره پیاپی ۵۴، صص ۱۹۳-۱۶۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۷/۱۳ تاریخ تصویب: ۱۴۰۴/۱۰/۲۱

اطمینان دارد. تحلیل مسیر داده‌ها در این تحقیق نشان از مسیر مستقیم دو عامل مورد بررسی رضایت از زندگی والدین و نیز عامل سازگاری مشترک با میزان نشاط اجتماعی فرزندان دارد. در تحلیل مسیر علاوه بر مسیر مستقیم، عامل سازگاری مشترک از طریق رضایت از دوستان و آشنایان مسیر غیرمستقیمی نیز با نشاط اجتماعی دارد. یافته‌های این پژوهش تأکید بر عدم اثرگذاری متغیرهای زمینه‌ای بر نشاط اجتماعی فرزندان دارد که حاکی از اهمیت محیط خانواده در پرورش کودکان و عدم ارتباط آن با ویژگی‌های خود فرزندان است. پیشنهادهای مبتنی بر یافته‌ها شامل برنامه‌های اجتماعی و آموزشی است که به تقویت روابط خانوادگی و ارتقای کیفیت زندگی والدین و فرزندان بینجامد.

واژگان کلیدی: احساس نشاط، رضایت، نشاط اجتماعی، نوجوانان، والدین.

۱. مقدمه

نشاط اجتماعی یکی از شاخص‌های کلیدی سلامت روانی و رشد اجتماعی در نوجوانان به‌شمار می‌رود (شانسی-ددریک و سالدو^۱، ۲۰۲۵) و عواملی مانند محیط خانواده، کیفیت روابط والدین و فرزندان و سبک زندگی در شکل‌دهی به این شاخص تأثیرگذارند (ایزو^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). خانواده سالم، زوجینی هستند که توانسته‌اند با روحیه خوشبینی و رضایت از زندگی، برای شخصیت کودک ارزش قائل شوند. در نتیجه فرزند خود را شخص با ارزشی خواهد پنداشت و بر شادکامی فرزند اثر می‌گذارند (پورطالب و همکاران، ۱۴۰۱). رضایت والدین از زندگی شامل محورهایی چون کیفیت ارتباط‌های متقابل والدین، هماهنگی و صمیمیت زنانشویی، سطح رفاه اقتصادی، رضایت از محیط زندگی و کیفیت تعاملات خانوادگی است که تأثیرات آن بر روی فرزندان حوزه مطالعاتی مهمی است. در این خصوص پژوهش لی^۳ و همکاران (۲۰۲۳) نشان می‌دهند که بهزیستی عاطفی والدین بر رشد عاطفی و روانی فرزندانشان تأثیر می‌گذارد. وراسترو و همکاران^۴ (۲۰۲۲) نشان می‌دهند که

1. Shaunessy-Dedrick & Suldo

2. Izzo

3. Li

4. Verrastro

وقتی والدین سطوح بالاتری از رضایت از زندگی را تجربه می‌کنند، محیطی پرورشی ایجاد می‌کنند که به‌طور مثبت بر شادی کلی و رضایت از زندگی فرزندان تأثیر می‌گذارد. یلدریم^۱ و همکاران (۲۰۲۵) نیز بر خدمات اجتماعی برای افزایش رضایت از زندگی والدین و افزایش کیفیت فرزندان با نیازهای ویژه تأکید می‌کنند.

از سوی دیگر شادی و نشاط یکی از احساسات ریشه‌ای مثبت و از ضروری‌ترین خواسته‌های فطری و نیازهای روانی انسان است که نقش تعیین‌کننده‌ای در تأمین سلامت فرد و جامعه دارد. به اعتقاد طباطبایی‌نسب (۱۳۹۹) از آنجا که شادی همواره با خرسندی، خوشبینی، امید و اعتماد همراه است می‌تواند نقش تسریع‌کننده‌ای در فرایند توسعه جامعه داشته باشد. اهمیت موضوع در این است که چرخه ارتباطی سالم میان والدین و فرزندان نه تنها به افزایش نشاط اجتماعی کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ساز موفقیت‌های اجتماعی و شخصیتی در آینده فرزندان است (سثی^۲، ۲۰۲۴). رابطه بین رضایت والدین از زندگی و سطح نشاط اجتماعی فرزندان از اهمیت زیادی برخوردار است و می‌تواند بر جنبه‌های مختلف رشد و تکامل اجتماعی و عاطفی فرزندان تأثیر بگذارد.

این رابطه به‌ویژه در دوران نوجوانی بسیار مهم است، دوره‌ای که با آسیب‌پذیری شدید در برابر پریشانی عاطفی مشخص می‌شود که در آن حمایت والدین نقشی اساسی در پرورش انعطاف‌پذیری و بهزیستی روانی در جوانان ایفا می‌کند. اهمیت این موضوع فراتر از واحدهای فردی خانواده است. این موضوع بحث‌های گسترده‌تری را در مورد سلامت روان و سیاست اجتماعی بیان می‌کند و بر نیاز به مداخلاتی تأکید می‌کند که هم رفاه والدین و هم شیوه‌های فرزندپروری مؤثر را افزایش می‌دهد (مرکادر-روبیو و همکاران، ۲۰۲۳^۳). مطالعات نشان می‌دهد که رفتارهای فرزندپروری مثبت که با محبت، ارتباط باز و حمایت عاطفی مشخص می‌شود، به شدت با رضایت از زندگی کودکان

1. Yildirim

2. Sethi

3. Mercader-Rubio

ارتباط دارد، درحالی که سبک‌های فرزندپروری منفی می‌تواند منجر به احساس بیگانگی و کاهش عزت نفس در کودکان شود (بیچائو و چی،^۱ ۲۰۲۰). علاوه بر این، والدینی که رضایت بیشتری از زندگی دارند، تمایل دارند در تعاملات مثبت بیشتری شرکت کنند و تجربیات عاطفی فرزندانشان را بیشتر تقویت کنند (ابلدوبل و کرنز،^۲ ۲۰۲۱). مناقشات پیرامون این موضوع اغلب بر پیچیدگی‌های علیت در مقابل همبستگی و همچنین تأثیر عوامل خارجی مانند وضعیت اجتماعی-اقتصادی متمرکز است که می‌تواند رابطه بین رضایت از زندگی والدین و شادی فرزندان را میانجی‌گری کند. بنابراین برخی از محققان استدلال می‌کنند که اگرچه رفاه والدین یک عامل مهم است، اما تنها عامل تعیین‌کننده شادی کودک نیست، زیرا سایر متغیرها - از جمله روابط با همسالان، محیط مدرسه و خلق و خوی فردی - نیز نقش مهمی در شکل‌گیری چشم‌انداز عاطفی کودک دارند (هنفیا و همکاران،^۳ ۲۰۲۴). به همین خاطر شناسایی عوامل میانجی‌گرانه در این پژوهش ضروری به نظر می‌رسد. به عنوان مثال عشایری و جهان‌پرور (۱۴۰۲)، به بررسی شادمانی و اثرپذیری آن از ساختارهای اجتماعی و شرایط فردی و روانی و زمینه‌ای پرداخته است. نورزهی و همکاران (۱۴۰۱) نشان می‌دهند که نشاط اجتماعی ریشه ایجاد سازگاری اجتماعی و ایجاد شهروند خوب در جامعه دارد. ملازاده و همکاران (۱۴۰۰) یکی از عواملی شادکامی کودکان را مسئله کیفیت روابط زناشویی والدین می‌داند. نبوی و همکاران (۱۳۹۴) عامل نشاط اجتماعی فرزندان را بیش از همه در عزت نفس آنها دانسته‌اند. ترانگ دم و همکاران (۲۰۲۳)، بهزیستی روانی و رضایت از زندگی والدین را در رشد نوجوانان مؤثر دانسته‌اند. پیوارچ^۴ (۲۰۲۳) عوامل جمعیت‌شناختی، شخصیتی و زمینه‌ای را درباره ارزیابی ذهنی احساس شادی و رضایت کودکان مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. کیدر و کینگ^۵ (۲۰۲۲) نشان دادند که عشق

1. Di Qi & Yichao Wu

2. Obeldobel & Kerns

3. Hanafiah

4. Pivarč

5. Kidder, King

درک شده نوجوان می‌تواند یک عامل تاب‌آوری مهم باشد و می‌تواند برای پیش‌بینی رضایت از زندگی و سازگاری روان‌شناختی در آینده استفاده شود. مورتگرو^۱ (۲۰۲۲) نشان می‌دهد که والدین، معلمان و مدیران عناصری حیاتی در شادکامی کودکان هستند و نقش کلیدی در تربیت افراد شاد و سالم دارند. چیس^۲ و همکاران (۲۰۲۲) تأثیر ویژگی‌های شخصیتی، خودکارآمدی والدین و دلبستگی به رضایت زناشویی را با رابطه با فرزندان مؤثر می‌دانند.

در پژوهش حاضر مطالعه ابعاد رابطه رضایت از زندگی والدین و با نشاط اجتماعی فرزندان مطالعه می‌شود و همچنین رابطه متغیر میانجی تعامل با والدین نیز بر تأثیر این دو متغیر سنجیده می‌شود. یافته‌های این پژوهش می‌تواند بر ضرورت برنامه‌های مداخله‌ای جامع خانواده با هدف افزایش سلامت روان والدین و ترویج شیوه‌های فرزندپروری مثبت تأکید کند. چنین ابتکاراتی می‌تواند مزایای پایداری برای رشد عاطفی کودکان داشته باشد، به پویایی خانواده سالم‌تر و بهبود نتایج بلندمدت برای نسل‌های آینده کمک کند.

۲. مبانی نظری

از دیدگاه آرگایل^۳، مقیاس‌های متفاوت خوشبختی و رضایت، شادی و احساس مثبت همگی با هم همبستگی دارند و عامل کلی روشنی را ایجاد می‌کنند. بنابراین نشاط شبیه نوعی ویژگی شخصیتی است که شامل تعدادی عناصر مربوط به هم است که در سراسر موقعیت‌ها و در طول زمان ثابت هستند (آرگایل، ۱۳۸۳، ص. ۲۳۴). او با پیوند عامل رضایت از زندگی به شادکامی، استمرار و پایداری را به عنوان خصلت شادکامی و نشاط معرفی کرده است. رضایت از زندگی مفهوم فراگیر و در عین حال پایداری است که منعکس‌کننده احساس و نظر کلی افراد نسبت به جهانی است که در آن زندگی می‌کنند (فرجی و خادمیان، ۱۳۹۲، ص. ۹۱).

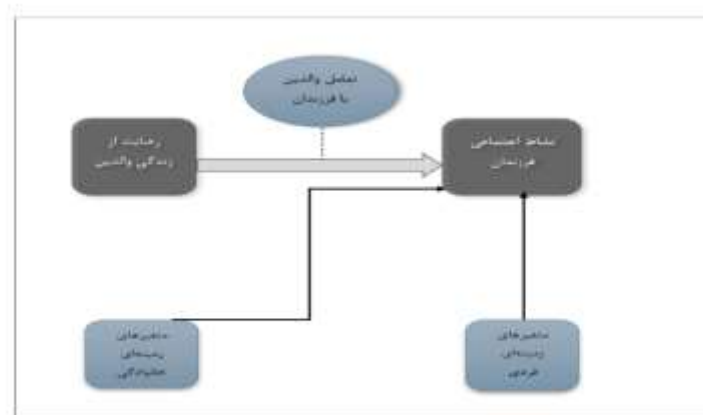
1. Mertoğlu

2. Chis

3. Argyle

براساس نظریه کرونگرگ نیز آنچه که می‌تواند فرد را در برابر مشکلات و آسیب‌ها در امان نگه دارد، همان بافت اولیه خانواده است که می‌تواند سبب مفید و یا آسیب‌پذیر بودن فرد در جامعه و کارهای فردی خویش باشد. نکته‌ای که در اینجا مهم است این است که خانواده و یافتن حس آرامش در آن از روابط زوجین سرچشمه می‌گیرد یا خیر. زیرا پژوهش‌ها نشان می‌دهد که تعدادی از خانواده‌ها در محیط پر تنش و ناآرامی زندگی می‌کنند که علاوه بر تأثیر بر روی اخلاق، رفتار و فعالیت‌های زوجین بر روی اخلاق، رفتار و شخصیت فرزندان آن‌ها نیز تأثیر می‌گذارند (منادی، ۱۳۸۵).

۱.۲. مدل نظری



شکل ۱. چارچوب مفهومی پژوهش

۱- ارزیابی فرزند از میزان و ابعاد رضایت از زندگی والدین با میزان نشاط اجتماعی فرزندان رابطه معنادار دارد.

۲- ارزیابی فرزند از میزان رضایت از زندگی والدین و ابعاد آن با نشاط اجتماعی فرزندان با کنترل تعامل والدین با فرزندان رابطه معنادار دارد.

۳- رابطه متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی (سن، تحصیلات، اشتغال والدین و درآمد خانواده) و فردی (سن، جنس، نوع مدرسه و رشته تحصیلی فرزند) با نشاط اجتماعی فرزندان رابطه معنادار دارد.

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت داده‌ها، کمی و از نظر نوع روش، پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق نیز شامل دانش‌آموزان ۱۵-۱۷ سال شهر تهران است که تعداد کل آن‌ها در سال ۱۴۰۳، ۴۴۳۲۳۶ نفر اعلام شده و جمعیت پسران ۲۱۶۸۳۲ و جمعیت دختران ۲۲۶۴۰۴ است. با استفاده فرمول کوکران ۲۵۳ نفر به عنوان نمونه تعیین شدند که در آن P و q ، ۰.۵۰ و فاصله اطمینان برابر با ۰.۰۶ و ضریب اطمینان ۹۵ درصد فرض شده است. سپس براساس نمونه‌گیری چندمرحله‌ای ابتدا سه منطقه بالا (۱)، متوسط (۸) و پایین شهر (۱۸) براساس شاخص توسعه‌یافتگی به تصادف انتخاب شدند. در مرحله بعد با مراجعه به آموزش و پرورش با در نظر گرفتن جمعیت دانش‌آموزان دختر و پسر در هریک از مناطق، تعداد نمونه‌ها در هریک از مناطق مشخص شد و نمونه متناسب با حجم مطابق با جدول ۱ در نظر گرفته شد. برای تأیید پرسشنامه از اعتبار صوری و برای تعیین پایایی تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.

جدول ۱. تعداد دانش‌آموزان در مناطق مورد بررسی و نمونه‌های انتخابی

منبع: اطلاعات اصلی از داده‌های آموزش و پرورش شهر تهران، ۱۴۰۳

مناطق	تعداد دانش‌آموزان	درصد نمونه	تعداد نمونه
منطقه ۱	۹۳۹۳	۲۹/۷	۷۷
منطقه ۸	۸۲۸۱	۲۶/۲	۶۳
منطقه ۱۸	۱۳۹۸۴	۴۴/۱	۱۱۳
جمع	۳۱۶۵۸	۱۰۰٪	۲۵۳

۳. ۱. تعریف متغیرها و تحلیل عاملی

۳. ۱. ۱. متغیر مستقل رضایت از زندگی والدین

منظور از رضایت از زندگی والدین، کیفیت روابط پدر و مادر و توانایی آنها در حل مسائل و بحث‌ها است (مک‌کی‌ون^۱ و همکاران، ۲۰۰۳، ص. ۶۵-۶۴).

متغیر فوق در این تحقیق با ۲۱ گویه مورد سنجش قرار داده شد و نتایج تحلیل عاملی گویه‌های مذکور را به چهار عامل تفکیک نمود که بر روی هم ۶۸/۶۱۶ درصد از واریانس کل را تبیین کردند. این ۴ عامل رضایت از دوستان و آشنایان، رضایت از شرایط زندگی، تفاهم متقابل و انسجام زناشویی نامیده شد. میزان KMO در این تحلیل عاملی برابر با ۰/۷۵۵ و بزرگتر از ۰/۵ است و نشانگر کفایت و قابلیت خوب داده‌ها برای استفاده در تحلیل عاملی است. از سوی دیگر، معنادار بودن آزمون کای‌دو بارتلت (۰/۰۰=۰/۰۰) نشان می‌دهد که ماتریس حاوی اطلاعات معناداری است.

جدول ۲. نتایج تحلیل عاملی متغیر مستقل رضایت از زندگی

منبع: محقق ساخته، ۱۴۰۴

ردیف	گویه‌ها	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴
۱	پدر و مادرم در مجموع از دوستان شخصی همدیگر راضی هستند.	۰/۸۱۲			
۲	پدر و مادرم در مجموع از دوستان خانوادگیمان راضی هستند.	۰/۷۷۰			
۳	پدر و مادرم در مجموع از همسایگانمان راضی هستند.	۰/۷۳۶			
۴	پدر و مادرم در مجموع خانواده‌های همدیگر راضی هستند.	۰/۶۶۷			
۵	اگر چند روزی پدر یا مادرم مسافرت باشند، برای هم دلشان تنگ می‌شود.	۰/۶۴۶			

ردیف	گویه‌ها	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴
۶	پدر و مادرم در مجموع از محله‌مان راضی هستند.		۰/۸۶۴		
۷	پدر و مادرم در مجموع از اوضاع و احوال اجتماعی‌مان راضی هستند.		۰/۸۵۹		
۸	پدر و مادرم در مجموع از شهرمان راضی هستند.		۰/۸۰۵		
۹	پدر و مادرم در مجموع از دارایی‌های‌شان مثل ماشین و امکانات زندگی‌مان راضیند.		۰/۵۶۳		
۱۰	پدر و مادرم در مجموع از شرایط مسکن‌مان راضی هستند.		۰/۴۸۹		
۱۱	پدر و مادرم مسائل و اختلافات را در فرصت مناسب حل می‌کنند.			۰/۸۸۶	
۱۲	پدر و مادرم با مهربانی با یکدیگر صحبت می‌کنند.			۰/۸۱۳	
۱۳	پدرمادرم به خوبی همدیگر را درک می‌کنند.			۰/۶۱۲	
۱۴	پدر و مادرم به خوبی از مشکلات هم باخبر هستند.			۰/۵۲۹	
۱۵	اگر زمانی مشکلی وجود داشته باشد پدر مادرم به همدیگر کمک می‌کنند.			۰/۵۱۵	
۱۶	در رابطه بین آنها حرمت‌ها حفظ می‌شود.				۰/۷۷۹
۱۷	پدر و مادرم از همدیگر راضی هستند.				۰/۶۲۹
۱۸	هدف‌های زندگی پدرمادرم با هم مشترک است.				۰/۶۱۵

۳. ۱. ۲. متغیر کنترل تعامل والدین با فرزندان

آگاهی و توانایی والدین در شناخت رفتارهای مؤثر و الگوسازی مثبت می‌تواند بهبود روابط خانوادگی و رشد سالم کودکان را تسهیل کند (ساندرز^۱، ۱۹۹۹). در مطالعه حاضر از ۶ گویه برای سنجش این مفهوم استفاده شده که تحت تحلیل عاملی قرار گرفته‌اند. نتایج تحلیل عاملی گویه‌های متغیر مزبور را به دو عامل تفکیک می‌کند که بر روی هم ۶۳/۸۳۴ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند. میزان KMO در این تحلیل عاملی برابر با ۰/۷۵۹ و بزرگتر از ۰/۵ و نشانگر کفایت و قابلیت

خوب گویه‌ها برای استفاده در تحلیل عاملی است. از سوی دیگر، معنادار بودن آزمون کای دو بارتلت ($0/000 < 0/05$) نشان می‌دهد که ماتریس حاوی اطلاعات معناداری است. دو عامل مزبور به ترتیب تعاملات مشترک و سازگاری مشترک نام نهاده شده است.

جدول ۳. نتایج تحلیل عاملی متغیر کنترل «تعامل والدین با فرزند»

منبع: محقق ساخته، ۱۴۰۴

ردیف	گویه‌ها	عامل ۱	عامل ۲
۱	از بودن در کنار خانواده لذت می‌برم.	۰/۷۷۴	
۲	اگر مشکلی داشته باشم خانواده ام را در جریان می‌گذارم.	۰/۶۹۰	
۳	بیشتر اوقات دلم می‌خواهد با والدینم به تفریح بپردازم.	۰/۶۸۱	
۴	خانواده ام آخر هفته با من برنامه سرگرمی و فراغت دارند.	۰/۶۰۸	
۵	برای حل مسائل حتماً از پدر و مادرم کمک می‌گیرم.		۰/۷۹۴
۶	والدینم با من سازگاری خوبی دارند.		۰/۷۶۹

۳.۱.۳. متغیر وابسته نشاط اجتماعی فرزندان

متغیر وابسته پژوهش نشاط اجتماعی است. شادی را ترکیبی از وجود عاطفه مثبت، فقدان عاطفه منفی و رضایت از زندگی می‌دانند (آرگایل و همکاران، ۱۹۹۵). ما در این پژوهش از پرسشنامه شادکامی آکسفورد ضمن بومی‌سازی، از ۲۵ گویه جهت سنجش نشاط استفاده کرده‌ایم که بعدها مدنظر نشاط شامل عزت نفس، کارآمدی، شادمانی و احساس سلامتی است.

روایی و پایایی

برای معتبر بودن و رسیدن به روایی قابل قبول در این پژوهش از پرسشنامه آکسفورد و نیز از مقاله (فرجی و خادیمان، ۱۳۹۲)، استفاده شد که شامل معتبرترین شاخص‌های گردآوری شده از بین شاخص‌هاست. ضریب آلفای کرونباخ نیز در آزمون نهایی، به شرح تعامل والدین با فرزند (متغیر

کنترل) ۰/۷۱۸، رضایت از زندگی (متغیر مستقل) ۰/۸۳۰ و نشاط اجتماعی فرزندان (متغیر وابسته) ۰/۷۴۸ بوده است.

۴. یافته‌های پژوهش

۴.۱. ویژگی‌های کلی جامعه آماری

از میان ۲۵۳ نفر پاسخگو، ۴۹ درصد دختر و ۵۱ درصد پسر بودند که در سنین ۱۵ الی ۱۷ سال در شهر تهران قرار داشتند. ۸۴/۸ درصد پاسخگویان به مدارس دولتی و ۱۵/۲ درصد به مدارس غیرانتفاعی و هیئت امنایی اختصاص داشتند. ۴۵/۴ درصد پاسخگویان در رشته تجربی، ۴۳/۳ درصد در رشته ریاضی و ۱۱/۳ درصد نیز در رشته انسانی مشغول به تحصیل بودند. به علاوه، حدود ۶۴ درصد پاسخگویان در پایه دهم تحصیل می‌کردند. میانگین سن پدران پاسخگویان ۴۹ و سن مادران ۴۲ سال بود. بیشترین توزیع نسبی تحصیلات پدران، متعلق به مدرک فوق لیسانس با ۳۷ درصد و در گروه مادران با ۳۶ درصد مدرک لیسانس بود. درعین حال، ۰/۸ درصد پدران و ۱/۶ درصد مادران بی‌سواد بودند. میزان اشتغال پدران ۹۵ درصد و مادران ۳۳ درصد بوده است. بیشترین درآمد خانواده‌ها با ۳۲ درصد بین ۲۰ تا ۲۵ میلیون بود. همچنین، ۱۶/۲ درصد خانوار پاسخگویان درآمد زیر ۱۵ میلیون تومان داشتند.

۴.۲. توصیف متغیرهای اصلی پژوهش

داده‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که میانگین عامل رضایت از شرایط زندگی ۶/۳۱ و بالاترین میانگین را نسبت به عامل‌های دیگر دارد و کم‌ترین میانگین مربوط است به عامل رضایت متقابل با میانگین ۴/۷۱. این رقم که پایین‌تر از حد متوسط داده‌های تنظیم شده در این پژوهش است، به معنای ضعف تفاهم متقابل والدین در ارزیابی فرزندان است. بالاترین میانه ۷/۲۲ در عامل رضایت از شرایط زندگی قرار دارد. در این عامل ۱۴/۲ درصد از پاسخگویان، پاسخشان در قسمت میانی و در سطح تاحدودی قرار دارد. در عامل انسجام زناشویی نیز پراکندگی پاسخ‌ها با ۲/۷۰ در سطح نسبتاً زیادی

در مقایسه با دیگر عامل‌هاست، درواقع اختلاف نظر بین پاسخگویان و میزان پراکندگی آرا نسبتاً زیاد است.

همچنین، در مورد تعاملات مشترک می‌توان گفت میانگین بالاتری نسبت به سازگاری مشترک دارد، هرچند که مقدار میانه هر دو متغیر کنترل برابر با ۵/۷۱ است که به معنای آن است که نیمی از پاسخگویان کمتر از این مقدار و نیمی بیشتر از آن را دارند که البته اندکی بالاتر از وسط داده‌های تنظیم شده در فاصله ۰ تا ۱۰ است. همچنین، درحالی که کمتر از ۱۰ درصد در سطح بسیار پایین و حدود ۶ درصد در سطح بسیار بالای داده‌ها در مورد تعاملات مشترک قرار دارند، مقادیر مشابه برای سازگاری مشابه به ترتیب ۱۳/۱ و ۱۹/۵ است که به معنای پراکندگی بیشتر نظرات در مورد سازگاری مشترک در مقایسه با تعاملات مشترک است. این برداشت با توجه به انحراف معیار دو عامل تعاملات مشترک (۲/۲۰) و سازگاری مشترک (۲/۷۷) تأیید می‌شود و مشخص است که پراکندگی داده‌های سازگاری مشترک بسیار بیشتر است.

جدول ۴. مراتب و آماره‌های عامل‌های متغیرهای «رضایت از زندگی» و «تعامل والدین با فرزند»

منبع: نتایج پژوهش، ۱۴۰۴

نوع	گویه‌ها	تعداد	مراتب					آماره‌ها	
			خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار
رضایت	رضایت ازدوستان و آشنایان	۲۵۳	۰/۴	۳۵/۲	۲۲/۱	۲۸/۱	۱۴/۲	۵/۵۵	۵/۷۸
	رضایت از شرایط زندگی	۲۵۳	۳/۶	۱۶/۶	۱۴/۲	۴۱/۱	۲۴/۵	۶/۳۱	۷/۲۲
	تفاهم متقابل	۲۵۳	۳/۲	۳۱/۶	۴۲/۷	۲۲/۱	۰/۴	۴/۷۱	۴/۷۳
	انسجام زناشویی	۲۵۳	۷/۹	۶/۳	۳۱/۶	۲۷/۷	۲۵/۵	۶/۱۸	۶/۶۶
سازگاری	تعاملات مشترک	۲۵۳	۹/۹	۱۴/۷	۳۰/۶	۳۸/۵	۶/۳	۵/۴۷	۵/۷۱
	سازگاری مشترک	۲۵۳	۱۳/۱	۱۵/۵	۳۰/۳	۲۱/۵	۱۹/۵	۵/۳۶	۵/۷۱

در مورد متغیر وابسته نشاط اجتماعی، ۲۵ گویه مورد بررسی قرار گرفت که شامل ۴ بعد شادمانی، سلامتی، عزت نفس و کارآمدی است که به ترتیب با میانگین‌های ۶/۴۰، ۶/۱۶، ۵/۵۳، ۵/۳۷ در جدول شماره ۵ آورده شده‌اند. بالاترین میانگین یا ۶/۴۰، مربوط به «شادمانی» و پایین‌ترین آن با میانگین ۵/۳۷ مربوط به «کارآمدی» است. در مورد اول، ۱۵ درصد پاسخگویان در سطوح پایین و ۴۴/۷ درصد در سطوح بالای توزیع قرار دارند و در مورد دوم، ۳۱/۶ درصد در سطوح پایین و ۳۱/۲ درصد در سطوح بالای توزیع جای دارند. در مورد بعد عزت نفس باید گفت که بیش از ۵۲ درصد داده‌ها در سطح میانی قرار دارند و این در حالی است که در بعد کارآمدی ۳۷/۲ درصد در این سطح قرار دارند. همچنین، درحالی‌که در مورد عزت نفس میانه برابر ۵/۲۰ است، این رقم برای بعد کارآمدی ۴/۷۹ است. این میانه پایین‌ترین مقدار در میان سایر ابعاد و در مورد سلامتی برابر ۶/۱۱ در بالاترین مقدار است. کمترین میزان پراکندگی در بعد «کارآمدی»، ۰/۸۱ و بیشترین «شادمانی» با ۲/۰۳ مقدار است.

جدول ۵. مراتب و آماره‌های ابعاد «نشاط اجتماعی»

منبع: نتایج پژوهش، ۱۴۰۴

ردیف	گویه‌ها	تعداد	مراتب					آماره‌ها	
			خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	انحراف معیار
۱	شادمانی	۲۵۳	۵/۱	۹/۹	۴۰/۳	۲۰/۶	۲۴/۱	۶/۴۰	۲/۰۳
۲	سلامتی	۲۵۳	۱/۲	۱۲/۳	۲۴/۱	۴۴/۷	۱۷/۸	۶/۱۶	۱/۷۵
۳	عزت نفس	۲۵۳	۲/۰	۱۱/۹	۵۲/۶	۲۱/۳	۱۲/۳	۵/۵۳	۱/۷۴
۴	کارآمدی	۲۵۳	۴/۷	۲۶/۹	۳۷/۲	۲۲/۵	۸/۷	۵/۳۷	۱/۹۲
۵	شاخص کل	۲۵۳	۳/۶	۱۴/۶	۴۷/۸	۲۳/۳	۱۰/۷	۵/۳۷	۱/۹۲

۳.۴. یافته‌های تحلیلی

۳.۴.۱. بررسی فرضیات

بخش اول جدول ۶ مربوط است به فرضیه اول که در آن رابطه بین ابعاد رضایت از زندگی والدین با شادمانی فرزندان بررسی شده است. در این جدول داده‌ها حاکی از آن است که به غیر از رضایت متقابل، مابقی ابعاد رضایت والدین با نشاط فرزندان رابطه مثبت و مستقیم و معناداری دارند که در آن بالاترین ضریب همبستگی مربوط است به رضایت از دوستان و آشنایان با $0/393$ و پایین‌ترین آن مربوط است به انسجام زناشویی با مقدار $0/237$. از آنجا که تمامی این ضرایب مثبت و نشانگر رابطه‌ای مستقیم است. می‌توان گفت رضایت از دوستان و آشنایان، رضایت از شرایط زندگی و رضایت زناشویی والدین، موجب افزایش نشاط اجتماعی فرزندان می‌شود و با افزایش هریک از آنها بر نشاط اجتماعی فرزندان نیز افزوده می‌شود. چنین به نظر می‌رسد که در بخش دوم و سوم جدول ۶ که مربوط است به رابطه ابعاد رضایت از زندگی والدین با نشاط فرزندان با کنترل دو بعد متغیر کنترل است، الگویی به همین صورت وجود دارد و رابطه بین عامل رضایت از دوستان و آشنایان بالاترین و عامل انسجام زناشویی پایین‌ترین مقادیر همبستگی را به خود اختصاص داده‌اند. البته باید توجه داشت که مقادیر مربوط به متغیر کنترل سازگاری مشترک در مقایسه با مقادیر ضریب همبستگی مربوط به متغیر کنترل تعاملات مشترک بسیار بالاتر است و نشان می‌دهد که متغیر کنترل قوی‌تری در مقایسه با اولی است.

جدول ۶. رابطه متغیرهای مستقل و ابعاد آن با نشاط فرزندان بدون کنترل و با کنترل ابعاد تعامل با والدین

منبع: نتایج پژوهش، ۱۴۰۴

نوع	متغیر مستقل	ضریب پیرسون	سطح معنی‌داری
رابطه دومتغیره	رضایت از دوستان و آشنایان	$0/329^*$	$0/001$
	رضایت از شرایط زندگی	$0/335^*$	$0/001$
	تفاهم متقابل	$0/084$	$0/183$

نوع	متغیر مستقل	ضریب پیرسون	سطح معنی داری
	انسجام زناشویی	۰/۲۳۷*	۰/۰۱۹
رابطه با کنترل تعاملات مشترک	رضایت از دوستان و آشنایان	۰/۲۹۲*	۰/۰۰۱
	رضایت از شرایط زندگی	۰/۲۳۴*	۰/۰۰۱
	تفاهم متقابل	۰/۱۹۵*	۰/۰۰۲
	انسجام زناشویی	۰/۱۳۳*	۰/۰۳۵
رابطه با کنترل سازگاری مشترک	رضایت از دوستان و آشنایان	۰/۳۴۷*	۰/۰۰۱
	رضایت از شرایط زندگی	۰/۲۰۹*	۰/۰۰۱
	تفاهم متقابل	۰/۲۷۲*	۰/۰۰۱
	انسجام زناشویی	۰/۱۳۷*	۰/۰۳۰

همچنین، اگرچه بین تفاهم متقابل والدین و نشاط اجتماعی فرزندان بدون کنترل تعاملات والدین و فرزندان رابطه معنادار وجود ندارد، اما این رابطه در شرایط کنترل داده‌ها با هر دو عامل تعاملات مشترک و سازگاری مشترک رابطه‌ای معنادار به میزان ۰/۱۹۵ و ۰/۲۷۲ و ضعیف وجود دارد. در هر صورت، علی‌رغم روابط متوسط و بعضاً ضعیف، فرضیه کلی ۱ و ۲ این پژوهش تأیید می‌شود.

برای سنجش رابطه برخی متغیرهای زمینه‌ای فردی و خانوادگی با نشاط اجتماعی فرزندان (فرضیه کلی سوم) از آزمون‌های مختلف استفاده شده که در هر مورد نام و مقدار آماره آن در جدول ۷ آورده شده است. در مجموع، تمامی موارد در مورد متغیرهای زمینه‌ای فردی رد شده‌اند و فاقد معناداری آماری هستند. اما در مورد متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی در این پژوهش، چهار متغیر تحصیلات مادر و تحصیلات و اشتغال هر دوی آنها روابط معناداری با نشاط فرزندان داشته‌اند. این مقادیر در مورد تحصیلات مادر و پدر که از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است، به ترتیب برابر ۰/۲۱۳ و ۰/۱۳۱ است که اگرچه هر دو رابطه قوی نیستند، اما در هر حال اهمیت تحصیلات مادر را در مقایسه با تحصیلات پدر در نشاط فرزندان نشان می‌دهد. این نکته نشانگر آن است که در مقایسه متغیرهای

زمینه‌ای فردی در مقایسه با متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی اثر کمتری بر نشاط اجتماعی فرزندان دارند و همچنین، سطح تحصیلات مادران اثر بسیار جدی‌تری بر آن دارد.

جدول ۷. رابطه متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی و فردی با نشاط اجتماعی

منبع: نتایج پژوهش، ۱۴۰۴

نوع	متغیر	آزمون	مقدار آماره و معنی‌داری
خانوادگی	سن پدر	ضریب پیرسون	-۰/۰۲۶
	سن مادر	ضریب پیرسون	-۰/۱۱۱
	تحصیلات پدر	ضریب اسپیرمن	۰/۱۳۱*
	تحصیلات مادر	ضریب اسپیرمن	۰/۲۱۳*
	اشتغال پدر	آزمون تی	۱۳/۱۷۹*
	اشتغال مادر	آزمون تی	۴/۹۸۶*
	درآمد تقریبی ماهانه	ضریب اسپیرمن	۰/۱۰۶
فردی	جنس	آزمون تی	۱/۰۷۴
	سن پاسخگو	ضریب پیرسون	-۰/۰۰۴
	نوع مدرسه	تحلیل واریانس	۰/۹۰۵
	رشته تحصیلی	تحلیل واریانس	۲/۵۵۹

۴.۴. تحلیل چندمتغیره

۴.۴.۱. تحلیل رگرسیونی متغیر نشاط اجتماعی براساس متغیرهای زمینه‌ای فردی و خانوادگی

گذشته از بررسی فرضیات و تحلیل‌های دو متغیره چه با کنترل و چه بدون کنترل، لازم است که تمامی متغیرهای معنادار مورد بررسی در تحلیل وارد شوند و اثر هم‌زمان آنها مورد بررسی قرار گیرد. این امر در جداول ۸ و ۹ و در قالب تحلیل رگرسیونی انجام شده است. تحلیل رگرسیونی این پژوهش در قالب دو دسته تحلیل انجام شده است. نظر به تعدد متغیرها و عدم امکان ورود همه آنها در قالب یک تحلیل با توجه به تعداد جامعه آماری، در تحلیل اول، صرفاً متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی

معنادار در تحلیل‌های دومتغیره و در تحلیل دوم سه مدل مختلف انجام شده است که در زیر توضیح داده خواهد شد. در جدول ۸ نتایج تحلیل رگرسیونی متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی آورده شده است. این داده‌ها حاکی از آن است که مقدار ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرها $0/339$ و مقدار ضریب تبیین تعدیل شده برابر با $0/115$ است و نشان‌دهنده این است که متغیرهای زمینه‌ای تحقیق توانسته‌اند نزدیک به ۱۲ درصد از کل تغییرات متغیر وابسته (نشاط فرزندان) را پیش‌بینی کنند. از میان متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی اشتغال مادر با اثر استاندارد $0/253$ با نشاط اجتماعی رابطه مستقیم داشته است و به معنای اثر افزایشی این متغیر بر میزان نشاط اجتماعی است. همچنین، ضریب مربوط به تحصیلات مادر با مقدار $0/230$ نشان‌دهنده رابطه مستقیم با نشاط اجتماعی است. در نهایت، ضعیف‌ترین اثر مربوط است به شاغل بودن پدر با مقدار ضریب استاندارد شده $0/153$ که به معنای آن است مشغول به کار بودن پدر می‌تواند اثر مثبت ولی ناچیزی بر نشاط فرزندان داشته باشد. نکته مهم آن است که تمامی متغیرهای خانوادگی به غیر از تحصیلات پدر اثر مثبت بر نشاط اجتماعی فرزندان دارند.

جدول ۸. رگرسیون خطی متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی

منبع: نتایج پژوهش، ۱۴۰۴

متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی	ضرایب استاندارد شده β	مقدار t	سطح معناداری
تحصیلات پدر	$0/025$	$0/346$	$0/730$
تحصیلات مادر	$0/230^*$	$3/173$	$0/002$
شاغل بودن پدر	$0/153^*$	$2/385$	$0/018$
شاغل بودن مادر	$0/253^*$	$3/985$	$0/001$
آزمون $F: 7/824$ سطح معنی‌داری: $0/001$ $R: 0/339$ $R^2: 0/115$			

۲.۴.۴. تحلیل رگرسیون متغیر نشاط اجتماعی براساس متغیرهای مستقل و کنترل

در تحلیل دوم سه مدل مورد بررسی واقع شده است. در مدل اول، صرفاً عامل‌های مربوط به متغیر مستقل البته معنادار در تحلیل‌های دومتغیره وارد شده است. در مدل دوم، صرفاً عامل‌های

مربوط به متغیر کنترل وارد مدل شده است. در مدل سوم و نهایی هم عامل‌های معنادار متغیر مستقل رضایت از زندگی والدین و هم عامل‌های متغیر کنترل تعاملات والدین و فرزندان وارد مدل شده است. داده‌های جدول ۹ حاکی از آن است که آزمون تحلیل واریانس در هر سه مدل معنادار است که به معنای آن است که حداقل یک متغیر وارد مدل شده و میزان β آن نامساوی با صفر است. البته مقدار ضریب تعیین که نشانگر قدرت مدل و درصدی از واریانس است که متغیرهای داخل مدل از واریانس نشاط فرزندان تبیین می‌کنند، به ترتیب برابر با ۰/۱۴۸، ۰/۰۳۵ و ۰/۲۱۱ است. به بیان دیگر، عامل‌های مستقل و معنادار رضایت از زندگی والدین به تنهایی ۱۴/۸ درصد واریانس نشاط فرزندان را تبیین می‌کنند، درحالی‌که در کنار عامل‌های کنترل بیش از ۲۱ درصد واریانس مربوطه را به حساب می‌آورند. البته عامل‌های متغیر کنترل به تنهایی کمتر از ۴ درصد واریانس شادمانی فرزندان را به حساب می‌آورند و این به معنای آن است که آنها در نقش متغیر مستقل، اثر اندکی بر شادمانی و نشاط فرزندان دارند و بهتر است در کنار سایر متغیرها در رگرسیون وارد شوند.

جدول ۹. نتایج تحلیل رگرسیون نشاط اجتماعی فرزندان براساس متغیرهای مستقل و کنترل

منبع: نتایج پژوهش، ۱۴۰۴

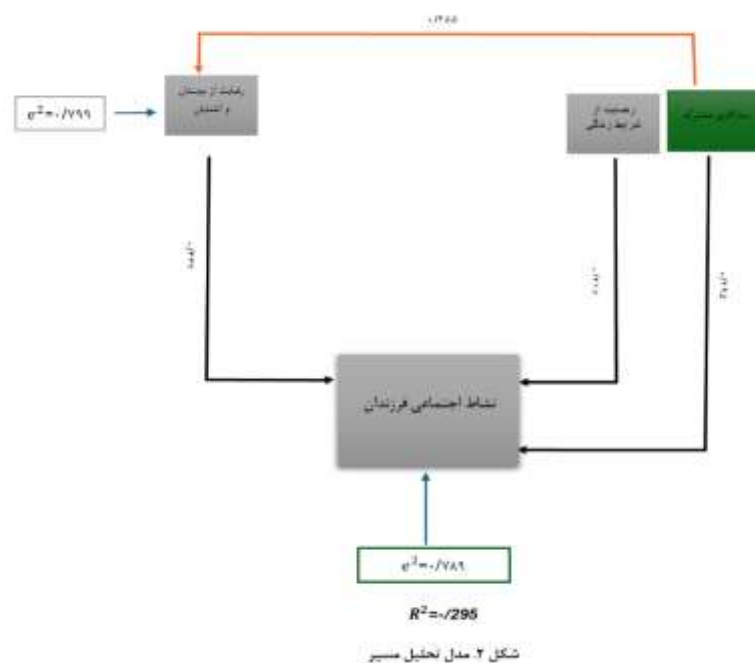
متغیر	عامل	ضریب استاندارد شده (β)	ضریب استاندارد شده (β)	ضریب استاندارد شده (β)
متغیر مستقل	رضایت از دوستان و آشنایان	۰/۳۴۹*	-	۰/۴۳۷*
	رضایت از شرایط زندگی	۰/۲۴۳*	-	۰/۲۱۵*
	انسجام زناشویی	۰/۰۷۶	-	۰/۱۱۱
متغیر کنترل	تعامل با والدین	-	-۰/۰۷۴	۰/۱۲۵*

متغیر	عامل	ضریب استاندارد شده (β)	ضریب استاندارد شده (β)	ضریب استاندارد شده (β)
	سازگاری مشترک	-	۰/۲۰۷*	۰/۲۹۵*
آزمون تحلیل F		۱۴/۳۹۸	۴/۴۵۶	۱۳/۰۸۳
سطح معناداری Sig		۰/۰۰۱	۰/۰۱۳	۰/۰۰۱
ضریب همبستگی چندگانه R		۰/۳۸۵	۰/۱۸۶	۰/۴۵۹
ضریب تعیین R ²		۰/۱۴۸	۰/۰۳۵	۰/۲۱۱

همچنین، در مورد متغیر مستقل رضایت از زندگی نیز می‌توان گفت که به تنهایی اثر متوسطی بر شادمانی فرزندان دارند و عملاً دو رابطه معنادار مدل اول مربوط است به ضریب استاندارد رگرسیونی عامل رضایت از دوستان و آشنایان که برابر ۰/۳۴۹ و ضریب مربوط به متغیر رضایت از شرایط زندگی که برابر ۰/۲۴۳ است. اما همین متغیر مستقل هنگامی که در کنار عامل‌های متغیر کنترل تعاملات والدین با فرزندان وارد مدل ۳ می‌شود، ضریب رضایت از دوستان و آشنایان قدرت بیشتری می‌گیرد و مقدار ضریب استاندارد رگرسیونی برای آن به ۰/۴۳۷ می‌رسد که حاکی از قوت رابطه و اثر آن بر شادمانی و نشاط فرزندان است. به علاوه، در این مدل عامل اول متغیر کنترل یعنی تعاملات مشترک نیز وارد مدل شده است و رابطه‌ای معنادار و بسیار قوی با نشاط فرزندان را داراست. تنها متغیری که وارد مدل نشده است، عامل انسجام زناشویی است که به نظر می‌رسد، سازوکار دیگری سازنده آن است و بنابراین، در تحلیل چندمتغیره بر نشاط فرزندان اثری ندارد، هر چند که در تحلیل‌های دومتغیره، فرضیه مربوط به آن نیز تأیید شده بود.

۴.۳. تحلیل مسیر نشاط اجتماعی فرزندان از طریق عامل‌های متغیرهای مستقل و کنترل

تحلیل مسیر نشاط اجتماعی فرزندان از طریق عامل‌های متغیر مستقل و کنترل نتایج زیر را در برداشت. براساس تحلیل مسیر عامل‌های متغیرهای مستقل و کنترل، حدود ۲۱ درصد از تغییرات نشاط اجتماعی فرزندان توسط سازگاری مشترک، رضایت از دوستان و آشنایان و رضایت از شرایط زندگی تبیین شده است. بیشترین تأثیر مستقیم بر نشاط اجتماعی فرزندان متعلق به رضایت از دوستان و آشنایان با رابطه‌ای مثبت است؛ بدین معنا که با افزایش رضایت از دوستان و آشنایان، نشاط اجتماعی فرزندان نیز افزایش پیدا می‌کند. عامل رضایت از شرایط زندگی دومین متغیر تأثیرگذار بر نشاط اجتماعی فرزندان و دارای مسیر مستقیم به آن است. در این مسیر با رابطه‌ای مثبت، با افزایش رضایت از شرایط زندگی و با ضریبی برابر ۰/۲۱۵ منجر به نشاط اجتماعی فرزندان می‌شود. عامل سازگاری مشترک سومین متغیر تأثیرگذار بر نشاط اجتماعی فرزندان، هم دارای مسیر مستقیم و هم مسیر غیرمستقیم است؛ بدین صورت که در مسیر مستقیم با رابطه مثبت، با ضریب ۰/۲۹۵ منجر به افزایش نشاط فرزندان می‌شود و در مسیر غیرمستقیم با رابطه مثبت به واسطه رضایت از شرایط دوستان و آشنایان منجر به نشاط اجتماعی فرزندان می‌شود. ضریب تعیین مدل برابر ۰/۲۱۱ است که میزان قدرت مدل را حدود ۲۱ درصد بیان می‌کند. میزان خطاهای برآورد شده در تحلیل مسیر بین برای کل مدل برابر ۰/۷۸۹ است. این خطای کل نشان از واریانس متغیر وابسته (نشاط) دارد که متغیرهای مستقل و کنترل نتوانسته‌اند واریانس آن را تبیین کنند. البته روشن است که نشاط فرزندان تحت تأثیر عوامل متعددی غیر از رضایت از زندگی والدین و تعاملات والدین و فرزندان است که در این تحقیق مورد توجه نبوده‌اند. لذا، مناسب است تحقیقات دیگر به آن جنبه‌ها از جمله تعاملات مشترک با همسالان و محیط مدرسه هم پردازند.



۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پژوهش حاضر با هدف مطالعه رضایت از زندگی والدین بر نشاط اجتماعی فرزندان ۱۵ تا ۱۷ ساله شهر تهران انجام شد. نتایج به دست آمده از تحلیل داده‌ها نشان‌دهنده تأثیر مثبت و معنادار رضایت از زندگی والدین بر نشاط اجتماعی فرزندان است؛ به این صورت که نوجوانانی که والدینشان از زندگی خود رضایت بیشتری دارند، به‌طور قابل توجهی احساس نشاط بیشتری را تجربه می‌کنند. این نوجوانان معمولاً دارای روابط اجتماعی قوی‌تری با همسالان خود هستند و در فعالیتهای گروهی و اجتماعی مشارکت بیشتری دارند. علاوه بر این، یافته‌ها نشان می‌دهد والدینی که از زندگی خود راضی هستند، معمولاً محیطی حمایتی برای فرزندان خود فراهم می‌کنند. این محیط می‌تواند شامل

ابراز محبت، حمایت عاطفی و تشویق به برقراری ارتباطات مثبت با دیگران باشد. در مقابل، نوجوانانی که والدینشان نارضایتی بیشتری از زندگی دارند، معمولاً با چالش‌های بیشتری در برقراری روابط اجتماعی مواجه می‌شوند و احساس تنهایی و انزوای بیشتری را تجربه می‌کنند. همچنین، نتایج پژوهش‌ها نشان داد که رضایت از زندگی والدین نه تنها بر نشاط اجتماعی نوجوانان تأثیر می‌گذارد، بلکه می‌تواند بر سایر جنبه‌های زندگی آن‌ها نیز تأثیرگذار باشد. به عنوان مثال، نوجوانانی که از حمایت عاطفی و اجتماعی والدین برخوردارند، معمولاً در مواجهه با چالش‌ها و فشارهای اجتماعی، بهتر عمل می‌کنند و از مهارت‌های اجتماعی قوی‌تری برخوردارند. (اومر و همکاران، ۲۰۱۶) این یافته‌ها با نظریه‌های روان‌شناختی مانند نظریه دلبستگی همخوانی دارد (ژو و همکاران، ۲۰۲۴). در نهایت، این پژوهش تأکید می‌کند که رضایت از زندگی والدین می‌تواند به عنوان یک عامل کلیدی در بهبود نشاط اجتماعی نوجوانان در نظر گرفته شود. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های عشایری و جهان‌پرور (۱۴۰۲) همخوانی دارد که نشان می‌دهد تعاملات اجتماعی با نشاط اجتماعی رابطه معنی‌داری دارد.

همچنین، یافته‌های این پژوهش تأکید زیادی بر عدم اثرگذاری متغیرهای زمینه‌ای فردی و در مقابل اثرگذاری جدی‌تر متغیرهای زمینه‌ای خانوادگی بر نشاط اجتماعی فرزندان است که حاکی از آن است که مسائل مربوط به کودکان در محیط خانواده و در شرایط جمعی قابل حل است و ربط چندانی به ویژگی‌های خود فرزندان ندارد. در این خصوص پژوهش جدیدی و همکاران نیز نشان می‌دهد که موضوعات مربوط به خانواده در ایجاد نشاط و جلوگیری از یأس جوانان اهمیت بیشتری دارند. مایرز^۱ نیز تأکید می‌کند که ارتباطات اجتماعی و روابط دوستانه، خانواده و عشق و صمیمیت عوامل اجتماعی هستند که نشاط را به وجود می‌آورند (مایرز، ۲۰۰۰) بحث اصلی آیزنک^۲ (۲۰۲۴) هم در کتابش این است که شادی را باید در روابط نزدیک اجتماعی افراد جستجو کرد.

1. Myers

2. Eysenck

یکی دیگر از دستاوردهای این پژوهش تأیید رابطه مثبت و معنادار تحصیل مادران و نیز اشتغال آنان بر نشاط اجتماعی فرزندان است که تأیید پژوهش فلک‌الدین و همکاران (۱۴۰۰) است که نشان دادند حتی مادران سرپرست خانوار شاغل و تحصیل کرده در روحیات خویش نوعی بازاندیشی مثبت دارند و با تقویت روحیه خویش، برای شادکامی فرزندان‌شان تلاش می‌کنند.

در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که با وجود حضور پررنگ شبکه‌های مجازی، روابط دوستی و محیط اجتماعی در زندگی نوجوانان، خانواده همچنان به‌عنوان مهم‌ترین نهاد اجتماعی نقش کلیدی در شکل‌دهی به عواطف، رفتارهای اجتماعی و تعاملات فرزندان ایفا می‌کند؛ والدینی که از کیفیت زندگی خود رضایت دارند، از طریق تعاملات مثبت حس امنیت و حمایت را به فرزندان خود منتقل می‌کنند و نشاط اجتماعی را در فرزندان‌شان افزایش می‌دهند.

پیشنهادهای مرتبط با موضوع را می‌توان در چند سطح ارائه داد. راهکارهای تقویت رضایت از زندگی والدین همچون حمایت‌های اجتماعی و اقتصادی، راهکارهای مستقیم برای فرزندان همچون فرصت مشارکت اجتماعی، راهکارهای جامعه‌محور همچون خدمات مشاوره‌ای و تأثیرگذاری از طریق سیاستگذاری اجتماعی همچون تعادل کار خانواده، ایجاد فضاهای تفریحی و فراغت برای خانواده‌ها و فرزندان.

توجه به این یافته‌ها می‌تواند به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان اجتماعی کمک کند تا راهکارهایی برای بهبود کیفیت زندگی خانواده‌ها و نوجوانان طراحی کنند. با توجه به اهمیت رضایت از زندگی والدین در شادکامی اجتماعی نوجوانان، لازم است که برنامه‌های اجتماعی و آموزشی به‌گونه‌ای طراحی شوند که به تقویت روابط خانوادگی و ارتقای کیفیت زندگی والدین و فرزندان کمک کنند. این اقدامات می‌تواند به‌طور مستقیم به بهبود وضعیت اجتماعی و روانی نوجوانان منجر شود و در نهایت، جامعه‌ای سالم‌تر و شادتر را داشته باشیم.

برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه مهارت‌های ارتباطی و مدیریت استرس برای والدین و نوجوانان می‌تواند در این راستا مؤثر باشد. این کارگاه‌ها می‌توانند به والدین کمک کنند تا روش‌های مؤثری برای برقراری ارتباط با فرزندان خود پیدا کنند و به نوجوانان ابزارهایی برای مدیریت احساسات و برقراری روابط مثبت ارائه دهند. علاوه بر این، ایجاد برنامه‌های حمایتی در مدارس و جوامع می‌تواند به تقویت شادکامی اجتماعی نوجوانان کمک کند. این برنامه‌ها می‌توانند شامل فعالیت‌های گروهی، برنامه‌های ورزشی و هنری باشند که به نوجوانان فرصت می‌دهند تا روابط اجتماعی خود را گسترش دهند و احساس تعلق بیشتری به گروه‌های اجتماعی پیدا کنند.

*نویسندگان این مقاله از همکاری مسئولان آموزش و پرورش و مدیران مدارس مربوطه در انتخاب نمونه‌ها و جمع‌آوری داده‌ها سپاس‌گزارند.

کتابنامه

۱. آرگایل، م. (۱۳۸۳). *روان‌شناسی شادی*. (م. گوهری‌انارکی، ح. طاهر نشاط‌دوست، ح. یالاهنگ، ف. بهرامی، ترجمه). اصفهان: جهاد دانشگاهی اصفهان.
۲. پورطالب، ن؛ موسویان‌النجدی، ب؛ غنی‌زاده، س؛ و دیلمقانی، شی. (۲۰۲۳). نشاط اجتماعی از دیدگاه روان‌شناسان. *فصلنامه رفاه اجتماعی*، ۲۲ (۸۷)، ۱۸۳-۲۱۹.
۳. جدیدی، م، شمسایی، م، عبداله‌زاده‌بنده‌قزایی، ف؛ و عزیزی‌عقیل‌آبادی، آ. (۱۳۹۳). مطالعه کیفی علل و عوامل مؤثر بر شادی و یأس اجتماعی جوانان. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۱۳ (۲۳)، ۳۱-۴۶. SID. <https://sid.ir/paper/357455/fa>
۴. رضادوست، ک؛ نبوی، ع؛ و صالحی، ن. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر عوامل اجتماعی و روانی بر احساس نشاط (مورد مطالعه: دانش‌آموزان ۱۸-۱۶ ساله شهر اهواز). *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۶ (۳)، ۱-۲۲.
۵. طباطبایی‌نسب، م. (۱۳۹۹). بررسی و تحلیل عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر نشاط و شادی. *فصلنامه رهیافت‌های معین در مطالعات اسلامی*، ۲ (۳)، ۲۷۹-۲۴۹.

۶. عشایری، ط؛ و جهان‌پرور، ط. (۱۴۰۲). عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی: فراتحلیل پژوهش‌ها. *راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ۱۲(۱)، ۳۱-۶۶.
۷. فرجی، ط؛ و خادمیان، ط. (۱۳۹۲). بررسی نقش رضایت از زندگی بر میزان نشاط اجتماعی. *جامعه‌شناسی مطالعات جوانان (SOCIOLOGICAL STUDIES OF YOUTH)*، ۴(۱۰)، ۸۷-۱۰۲. SID. <https://sid.ir/paper/170066/fa>
۸. فلک‌الدین، ز؛ حاجی‌زاده‌میمندی، م؛ موسوی، س.م؛ و کلاته‌ساداتی، ا. (۱۴۰۰). مادران، سرپرستی خانوار و شادکامی خانواده (یک مطالعه کیفی در بین زنان سرپرست خانوار شهر یزد). *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی*، ۱۰(۴)، ۹۱-۱۱۶.
۹. ملازاده، ن؛ شعاع‌کاظمی، م؛ و بدره، م. (۱۴۰۰). مطالعه رابطه کیفیت ارتباطات زناشویی والدین و شادکامی کودکان. *مطالعات زن و خانواده*، ۹(۲)، ۱۹۲-۱۶۸.
۱۰. منادی، م. (۱۳۸۵). *جامعه‌شناسی خانواده: تحلیل روزمرگی و فضای درون خانواده*. تهران: نشر دانژه.
۱۱. نورزهی، ز؛ هراتی، ش؛ چغازگرگیچ، ز؛ و شیخ‌حسینی، م. (۱۴۰۱). بررسی رابطه نشاط اجتماعی و مؤلفه‌های آن با سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان. *پیشرفت‌های نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش*، ۵(۵۱)، ۲۶۶-۲۳۴.
12. Argyle, M., Martin, M., & Lu, L. (1995). Testing for stress and happiness: The role of social and cognitive factors. *Stress and emotion*, 15, 173-187.
13. Chis, R., Ignat, S., Rad, D., & Macsinga, I. (2022). The Mediation Role of an Individual's and Couple's Psychological Factors, Including Parenting in the Prediction of Relational and Marital Satisfaction. *International Journal of Environmental Research Public Health*, 19(17), 11011.
14. Eysenck, M. W. (2024). *Happiness: Facts and myths*. Taylor & Francis.
15. Hanafiah, H., Kushariyadi, K., Wakhudin, W., Rukiyanto, B. A., Wardani, I. U., & Ahmad, A. (2024). Character Education's Impact On Student Personality: Curriculum And School Practices Review. *At-Ta'dib*, 19(1), 51-69.
16. Izzo, F., Baiocco, R., & Pistella, J. (2022). Children's and Adolescents' Happiness and Family Functioning: A Systematic Literature Review. *International Journal of Environment Research. Public Health*, 19(24), 16593. <https://doi.org/10.3390/ijerph192416593>

17. Kidder, K., & King, A. R. (2022). Preception of parental love as a predictor of children's life satisfaction. *Journal Ilmu Perilaku*, 6(1), 1-21.
<https://doi.org/10.25077/jip.6.1.1-21.2022>
18. Li, M., Lan, R., Ma, P., & Gong, H. (2023). The effect of positive parenting on adolescent life satisfaction: the mediating role of parent-adolescent attachment. *Frontiers in Psychology*, 14, 1183546.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1183546>
19. Myers, D. G. (2000). The funds, friends, and faith of happy people. *American psychologist*, 55(1), 56–67. DOI: 10.1037//0003-066x.55.1.56.
20. McKeown, K., Pratschke, J., & Haase, T. (2003). Family Well-being: What makes a difference? *Study based on a representative sample of parents and children in Ireland*. <http://hdl.handle.net/10147/287393>.
21. Mercader-Rubio, I., Oropesa-Ruiz, N. F., Gutiérrez Ángel, N., & Carrión-Martínez, J. J. (2023). Parental educational practices and life satisfaction: The role of positive affect and agreeableness in adolescents. *Psychology Research and Behavior Management*, 16, 119-131. <https://doi.org/10.1177/02614294241292423>
22. Mertoglu, M. (2022). A Study on Relations of Academic Achievements and Parental Bonding Patterns of Secondary School Students. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 24-33.
23. Obeldobel, C. A., & Kerns, K. A. (2021). A literature review of gratitude, parent-child relationships, and well-being in children. *Developmental Review*, 61, 100948. DOI: 10.52634/mier/2018/v8/i1/1418
24. Omer, H., Satran, S., & Driter, O. (2016). Vigilant care: An integrative reformulation regarding parental monitoring. *Psychological Review*, 123(3), 291-304. DOI: 10.1037/rev0000024.
25. Pivarc, J. (2023). Preconceptions of Happiness and Satisfaction: The Perspective of Children from Czech Primary Schools. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 16(2), 128-139.
<https://doi.org/10.1177/02614294241292423>.
26. Qi, D., & Wu, Y. (2020). Family Income and Children's Emotional Wellbeing: the Mediation Role of Parents' Life Satisfaction and Emotional Wellbeing in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(20), 7573. <https://doi.org/10.3390/ijerph17207573>.
27. Sanders, M. R. (1999). Triple P-Positive Parenting Program: Towards an empirically validated multilevel parenting and family support strategy for the prevention of behavior and emotional problems in children. *Clinical child and family psychology review*, 2, 71-90. DOI: 10.1023/a:1021843613840

28. Sethi, K. (2024). *Life Skills Education*. Academic Guru Publishing House.
29. Shaunessy-Dedrick, E., & Suldo, S. M. (2025). Gifted, high achieving, and accelerated Learners' mental health through the lens of positive psychology. *Gifted Education International*, 41(1), 13-31.
<https://doi.org/10.1177/02614294241292423>.
30. Trong Dam, V. A., Do, H. N., Thi Vu, T. B., Vu, K. L., Do, H. M., Thi Nguyen, N. T., ... Ho, R. C. (2023). Associations between parent-child relationship, self-esteem, and resilience with life satisfaction and mental wellbeing of adolescents. *Frontiers in Public Health*, 11, 1012337.
<https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1012337>
31. Verrastro, V., Ritella, G., Saladino, V., Pistella, J., Baiocco, R., & Fontanesi, L. (2020). Personal and Family Correlates to Happiness amongst Italian Children and Pre-adolescents. *International journal of emotional education*, 12(1), 48-64.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1251781.pdf>
32. Yildirim, A. E. S., Kumaş, O. A., & Yazicioğlu, T. (2025). Social Support, Resilience and Life Satisfaction in Families with Special Needs Children. *Journal of Pediatric Nursing*, 80, 16-23. Doi: 10.1016/j.pedn.2024.11.001